

¡Drets humans, ja!

Onze anys després que la Cambra andorra s'adherira a la declaració universal dels drets de l'home, els dos coprínceps que governen Andorra, el president francès François Mitterrand i el bisbe de La Seu d'Urgell, Joan Martí, han promulgat una llei que regula els drets humans al Principat.

Ma. Carme Grau Ribot

Aquest reconeixement de tots els drets pels dos cosenyors, no fa altra cosa que refrendar allò que el Consell General de les Valls —el Parlament andorrà— havia reconegut onze anys abans. Efectivament, l'any 1978, la Cambra andorrana s'havia adherit a la Declaració Universal dels Drets de l'Home de 1948. Aquell acord no havia tingut cap pes específic ja que faltava el reconeixement formal per part dels dos caps d'estat. Ara, la nova llei enceta un camí que obrirà nous horitzons en tots els àmbits.

Dos apartats conformen aquesta llei, signada el passat dia 29 de març i que acaba de fer-se pública en el *Butlletí Oficial*. En l'article primer s'incorporen a l'ordenament jurídic andorrà els drets fonamentals de la persona «talment com han estat definits en la Declaració Universal dels Drets de l'Home del 10 de desembre de 1948». En el segon, es determina que l'aplicació dels drets es farà tenint en compte les particularitats específiques del Principat «en l'àmbit de llurs competències respectives». El document no comporta cap termini en la reglamentació dels diferents punts que hauran de ser objecte de reglaments específics.

En el pròleg de la present legislació es deixa prou clara la voluntat dels elegits andorrans quan van manifestar-se, l'any 1978, per la contemplació de tots els drets humans. El redactat especifica que el respecte de les llibertats i drets a Andorra era ja un «ús i costum», encara que no n'hi hagués fins el moment un reconeixement legal.

L'associacionisme

El dret d'associació, fins ara no contemplat a Andorra, ha estat una de les polèmiques més vives en els darrers mesos. En no estar reconegut, ni partits polítics ni tampoc els sindicats tenien el dret d'existir. Existien —i existeixen— grups polítics sense una estructuració com a partit, per més que el seu funcionament és com a tals. D'altra

Martí Alanis i Mitterrand, presidència compartida.

banda, fa uns mesos es va constituir el Sindicat Andorrà de Treballadors (SAT) contra el qual no es va endegar cap acció. Se'l contempla com *al·legal*, de la mateixa manera que es considera l'Associació de Residents a Andorra (ARA), que porta molts anys en les mateixes condicions. L'ARA ha estat l'interlocutor del PSOE en temes cabdals per als residents espanyols a Andorra, especialment en la qüestió de la concessió de les pròrrogues als que havien de fer el servei militar i residien a Andorra i també en el tema de la Llei d'Estrangeria, que contempla de manera especial els espanyols que resideixen al Principat.

Ara, amb la llei que s'acaba de promulgar, s'ha creat el marc adequat per inscriure-hi associacions, sindicats i partits polítics, una vegada les autoritats competents hagin dictat els reglaments pertinents.

Un altre punt important a tractar serà l'article 21 de la Declaració Universal dels Drets de l'Home, que es refereix al dret a l'autogovern i l'autodeterminació. Els legisladors andorrans han incidit reiteradament en aquest punt, que donaria el reconeixement d'Andorra com a estat.

Paral·lelament, amb la llei dels drets humans, els coprínceps han promulgat

el Codi de l'Administració, que representa un avanç molt important dins del procés de reforma institucional, perquè serà el primer instrument de l'administrat per defensar els seus interessos enfront de l'administració d'Andorra.

Un dels punts bàsics és la instauració de la figura del silenci administratiu, que significarà una mesura d'agilització en les accions dels particulars en diferents àmbits. Una llei sobre la creació del Tribunal Administratiu i Fiscal

completarà el panorama.

Aquestes lleis que acaben de promulgar-se, han sofert un retard important. El desacord entre andorrans i representants dels coprínceps va encallar durant molt mesos l'avanç de la reforma a les Valls. En un principi, el reconeixement dels drets de la persona estava inclòs en l'article 2 del Codi de l'Administració. Els elegits andorrans van rebutjar aquesta fórmula, ja que no volien barrejar una declaració d'aquesta importància amb un text purament administratiu. La solució propugnada pels representants dels coprínceps de signar, de manera simultània, el Codi de l'Administració i la Llei sobre els Drets Humans, va donar satisfacció a tothom, i va desencallar el procés de reforma institucional. Ara, per esgotar aquest procés, concretat en un decret del 15 de gener de 1981, caldrà que s'arribi a un consens sobre la delimitació de competències entre els diferents òrgans institucionals, un acord que generarà molta polèmica, ja que cada òrgan posseeix unes parcel·les de poder no gaire determinades.

La representació internacional i la creació d'una policia governativa, separant-la de la judicial seran, entre altres, temes a debat en els pròxims mesos. □